

The Fourteenth European Conference on Languages, Literature and Linguistics

10th February, 2017



«East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH,
Vienna, Austria

**Vienna
2017**

«The Fourteenth European Conference on Languages, Literature and Linguistics». Proceedings of the Conference (February 10, 2017). «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, Vienna. 2017. 126 p.

ISBN-13 978-3-903115-74-3

ISBN-10 3-903115-74-6

The recommended citation for this publication is:

Shlossman L. (Ed.) (2017). The Fourteenth European Conference on Languages, Literature and Linguistics. Proceedings of the Conference (February 10, 2017). Vienna, OR: «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, Vienna.

Editor-in-chief

Erika Maier, Germany

Petrov Vasily Borisovich, Russia

Rechad Mostafa, Morocco

International editorial board

Akhmedova Raziya Abdullayevna, Russia,

Allakhverdyan Tamara Nikolaevna, Ukraine

Belous Viktor, Ukraine

Dmitrieva Olga Alexandrovna, Russia

Ivanyan Elena Pavlovna, Russia,

Halipaeva Imperiyat Arslanbekovna, Russia

Jasna Potočnik Topler, Slovenia

Khoutyz Irina, Russia

Marszałek Paulina, Poland

Montoya Julia, Spain

Muhamed Mustafi, Macedonia

Obraztsova Olena, Ukraine

Tsersvadze Mzia Giglaevna, Georgia

Vorobyova Olga Ivanovna, Russia

Zholshayeva Maira Satibaldiebna, Kazakhstan

Zhaplova Tatiana Mikhaylovna, Russia

Proofreading

Kristin Theissen

Cover design

Andreas Vogel

Editorial office

“East West” Association for Advanced Studies

and Higher Education GmbH, Am Gestade 1

1010 Vienna, Austria

Email: info@ew-a.org

Homepage: www.ew-a.org

Material disclaimer

The opinions expressed in the conference proceedings do not necessarily reflect those of the “East West” Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, the editor, the editorial board, or the organization to which the authors are affiliated.

© «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH

All rights reserved; no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission of the Publisher.

East West Association GmbH is not responsible for the stylistic content of the article. The responsibility for the stylistic content lies on an author of an article.

Typeset in Berling by Ziegler Buchdruckerei, Linz, Austria.

Printed by «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, Vienna, Austria on acid-free paper.

*Lupol Alla Viktorivna,
PhD in Linguistics, senior lecturer, M. V.
Lomonosov Odessa National Academy of Food Technologies
E-mail: ali-ka5@mail.ru*

V. Stus' onym space architectonics

*Лупол Алла Вікторівна,
Одеська національна академія харчових технологій ім. М. В. Ломоносова,
старший викладач кафедри українознавства та лінгводидактики
E-mail: ali-ka5@mail.ru*

Архітектоніка онімного простору В. Стуса

Увагу сучасних мовознавців до вивчення поетичної онімії яскраво ілюструють праці А. Белея, Е. Боевої, В. Калінкіна, Ю. Карпенка, Г. Лукаш, В. Лучика, М. Мельник, О. Немировської, Є. Отіна та ін., де досліджено поетонімікон творів В. Винниченка, М. Гоголя, О. Гончара, Л. Костенко, М. Коцюбинського, М. Лермонтова, М. Некрасова, О. Пушкіна, Я. Славутича, Гр. Тютюнника, Лесі Українки, І. Франка, Т. Шевченка тощо. Опрацювання зазначеної проблематики дає змогу виокремити оригінальні авторські лінгвоменталеми, що ілюструють самотність і неповторність індивідуальної інтерпретації буттєвого простору, оскільки в систематиці ідіостилю письменника, його творчому лексиконі онімія виступає вагомим компонентом, уособлюючи актуальні для авторської особистості поняття

і відповідно створюючи найрізноманітніші асоціативні зв'язки та символні конгломерати у свідомості читача. Крім того, узагальнення специфіки онімних сегментів авторських ідіолектів поглиблює відомості про джерельні орієнтири й доміанти національного світобачення в цілому, увиразнюючи актуальність обраної проблематики. Проте всеосяжної наукової кваліфікації онімікону Василя Стуса — одного з найталановитіших поетів України й досі не здійснено попри визнану дослідниками оригінальність, неповторність його творчої індивідуальності (Т. Гундорова, О. Давидова, Ю. Шевельов) та самобутність мовних інтерпретацій світу (Г. Віват, Л. Оліфіренко, Ю. Остапчук Г. Шміло). Наведене визначає **актуальність** пропонованої розвідки, скерованої на комплексний аналіз онімного простору поетичних творів Василя Стуса, що полягає у з'ясуванні семантичної й функційної специфіки власних назв як маркерів ідіостилю письменника. Для досягнення поставленої **мети** вирішено такі **завдання**: описано структуру онімікону поезій В. Стуса та встановлено динаміку вживань онімів різних розрядів; з'ясовано обсяг і функції домінантних секторів онімного простору творів митця, насамперед антропонімікону й топонімікону, у проекції на їхню стилістичну активність; систематизовано наповнення периферійних онімних зон у поетоніміконі письменника.

Об'єктом дослідження виступає ідіостиль В. Стуса, **предметом** — структура онімного простору творів поета. **Джерельну базу** роботи становлять усі поетичні твори В. Стуса (близько 1200 сторінок), з яких шляхом суцільної вибірки виокремлено понад 900 випадків уживань майже 400 власних назв різних розрядів.

Комплексний підхід до реконструкції авторського онімікону В. Стуса зумовив необхідність використання загальнонаукових і спеціальних **методів дослідження**. У межах перших залучено методи індукції й дедукції, що уможливили виокремлення та систематизацію спільних і специфічних характеристик онімів у поетичному контексті; описовий метод прислужився у висвітленні загальних закономірностей творчості В. Стуса та встановленні лінгвістичної характерології його поетичного доробку; кількісний аналіз дав змогу виявити обсяг і динаміку різних онімних секторів у межах усього авторського онімікону. Серед спеціальних методів актуальними виявилися контекстуально-інтерпретаційний та компонентний аналіз, скеровані на з'ясування функційно-стилістичних і семантичних потенцій онімів у поетичному творі.

Наукова новизна статті визначається обґрунтуванням провідного характеру онімного складника в ідіолекті В. Стуса, висвітленням архітектоніки авторського онімного простору з відповідною семантико-функційною кваліфікацією ядерних і периферійних пропріальних сегментів. **Теоретична цінність** праці полягає у подальшій розбудові теорії літературної ономастики, розширенні фактичної бази ономастичних досліджень, поглибленні відповідних аспектів лексикології й

стилістики української мови. **Практичне значення** роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів як у викладанні вишівських базових (сучасна українська мова, риторика, лінгвістичний аналіз тексту) і спеціальних (лінгвістичні аспекти творчості В. Стуса, сугестивна лінгвістика) курсів, написанні кваліфікаційних робіт студентів, так і в лексикографічній практиці, зокрема, при укладанні словників мови письменників.

Ретельний аналіз усього онімного простору творчості В. Стуса довів, що практично всі вжиті письменником пропріальні назви поліфункційні й характеристичні, це своєрідні «формальні першовзірці»¹ та «духовні орієнтири»² авторської концептосфери. У свою чергу, це засвідчує пріоритет ліричного принципу онімного конструювання³ та виявляє так звану тригерну природу кожної власної назви⁴, яка, з огляду на теорію нейролінгвістичного програмування, привертає увагу реципієнта, активуючи його свідомі й позасвідомі асоціативні мережі. Кількісні характеристики та семантична кваліфікація зафіксованих онімів дали змогу виокремити ядерні й периферійні сегменти онімного простору творів В. Стуса. Так, у ядерній зоні перебувають антропоніми (розподілені нами на реальні (українського й неукраїнського кола) і вигадані) та топоніми (розподілені нами на назви українського та неукраїнського топосів). У периферійній зоні зафіксовано оніми античного і біблійного (відповідно Старого і Нового Завітів) кола (теоніми, міфотопоніми), астроніми, хрононіми, ідеоніми й ергоніми.

В антропонімному сегменті у В. Стуса вжито 85 антропонімів українського кола, де переважають номінації поетів (12), історичних діячів (18), письменників (5) та інших діячів культури (4). Переважна більшість ужитих прізвищ українських поетів та письменників — це класики XVIII та XIX ст. (Сковорода, Шевченко, Франко, Леся Українка), а також поети й письменники XX ст. (Зеров, Остап Вишня, Корнійчук, Вінграновський): *Так хочеться пожити хоч годинку,/коли моя розвіється біда./Хай прийдуть в гості Леся Українка,/Франко, Шевченко і Сковорода*⁵. Найчастіше згадується Тарас Шевченко (14) і Григорій Сковорода (8).

¹ Олефіренко Л. Функція антитези у ліричних творах Василя Стуса/Л. Олефіренко// Донецький вісник наукового товариства ім. Шевченка. Літературознавство. Т. 17. – Донецьк : Український культурологічний центр, – 2007. – С. 138–142.

² Просалова В. Поезія В. Стуса у контексті національного літературного дискурсу /В. Просалова //Донецький вісник наукового товариства ім. Шевченка. Літературознавство. – Т. 17. – Донецьк: Український культурологічний центр, – 2007. – С. 71–81.

³ Карпенко Ю. О. Літературна ономастика: 36 статей. – Одеса: Астропринт, – 2008. – С. 11–12.

⁴ Ковалевська Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування [монографія] /Т. Ю. Ковалевська. – Одеса: Астропринт, – 2008. – 344 с.

⁵ Стус Василь. Твори: У 4 т., 6 кн. – Т. 2. – К.: НАНУ, Ін-т літератури ім. Т. г. Шевченка. – Львів: Просвіта, – 1995. – С. 15.

Репрезентативною є й група іменувань українських історичних діячів (18), серед яких Іван Мазепа, Петро Полуботок, Симон Петлюра, Степан Бандера та ін., що використовуються автором «у напрямках і межах власного художнього задуму й індивідуальної інтерпретації». Додамо, що весь антропонімікон, скерований на здійснення образної експансії, складається з позитивно конотованих власних назв (за винятком прецедентних імен радянської епохи) та виконує роль фундаментальних морально-етичних орієнтирів у системі авторського ідіолекту.

В сегменті топонімної лексики зафіксовано 161 назву, найчастотніші топоніми — Україна (94), Дніпро (40), Київ (30). Підкреслимо, що домінантний хоронім Україна взагалі виступає фундаментальною ідеологемою, «це українська ідея, що в конкретні історичні періоди набуває символічної ваги»¹, це мега-концепт авторського ідіолекту, який уособлює філософські поняття Бога, Матері, Батьківщини, Свободи, Страждання, Любові та виявляє ментальні орієнтири митця: *Моя Україна забула/Сміятись. Вона гомонить./Моя Україна не вищухла/Од прагнення жити./Моя Україна не знає/Веселих світань./Моя Україна палає/У мить догорянь ...*². Ужиті в поезіях В. Стуса назви географічних об'єктів у межах Києва формують авторський київський топос, що складається з 33 топонімів. Найчастіше у В. Стуса згадується Софійський собор (Софія) — 15 разів і Хрещатик (9): *Десь цвіте Софія, мов бузок,/десь над нею вічний травень має ...*³. Всі зафіксовані топоніми виконують не лише роль локальних маркерів, а насамперед — потужних і безцінних для особистості В. Стуса символічних концентрів. Серед топонімів неукраїнського кола, як правило, негативно забарвлених, домінують Сибір (12) і Колима (11).

У периферійній парадигмі фіксуємо теоніми й міфоніми (62), розподілені нами на оніми античного і Біблійного (Старий і Новий Завіти) кола. Вони найчастіше виступають у переносному чи й символічному значенні, максимально увиразнюючи авторський задум: *У кутку при іконі простоїш, як свічка, до рання,/не збіжить ні сльоза: Богородиці плакати — гріх⁴; ... потрапивши в тенета, обранив душу в смерть,/а каламутна Лета зібгала шкереберть⁵*. Найнижчі кількісні показники притаманні

¹ Боева Е. В. Особливості вербалізації концепту «Україна» в російському публіцистичному дискурсі // Одеська лінгвістична школа : координати сучасних пошуків : колект. моногр./за заг. ред. проф. Ковалевської Т. Ю. – Одеса: видавець Букаєв Вадим вікторович, – 2014. – С. 307.

² Стус Василь. Твори: У 4 т., 6 кн. – Т. 1. – Кн. 2. – К.: НАНУ, Ін-т літератури ім. Т. г. Шевченка. – Львів: Просвіта, – 1994. – С. 32–33.

³ Стус Василь. Твори: У 4 т., 6 кн. – Т. 2. – К.: НАНУ, Ін-т літератури ім. Т. г. Шевченка. – Львів: Просвіта, – 1995. – С. 171.

⁴ Там само. – С. 116.

⁵ Стус Василь. Твори: У 4 т., 6 кн. – Т. 3. – Кн. 2. – К.: НАНУ, Ін-т літератури ім. Т. г. Шевченка. – Львів: Просвіта, – 1999. – С. 32–33.

астронімам (6), хрононімам (7), ідеонімам (3) та ергоніми (2), які, позначаючи важливі для авторської ідеї реалії, максимально увиразнюють стилістику твору: *Гримочуть цвинтарі — дороги, / ми ж беремось на перевал. / Горить сузір'я Козерога / кризь крик і кров і смертний шал*¹; *Тоді вже, / коли останні строїлись святки / (Свят-вечір був, і коляда, і гамір / дитячої дзвінкої коляди) ...*² та ін.

Отже, ономастикон поезій В. Стуса свідчить про непересічну вагу власних назв у творчій майстерні митця, де вони виступають яскравими концентрами в тканині авторської стилістики. Вибір пропріальної лексики не випадковий, а завжди чітко співвідносний із загальною ідеєю певного твору, з наскрізною концепцією авторського світогляду. Антропонімна й топонімна лексика завдяки своєму потужному виражальному потенціалу і семантичній різновекторності виступають фундаментальними концентрами авторського ідіолекту, що притаманно й іншим класам онімів, які виконують роль хронотопів із певним символічним субстратом. Перспективи подальших досліджень представленої проблематики пов'язуємо із залученням зіставних аспектів у вивченні авторських поетонімопросторів, що уможливить узагальнення функційної специфіки власних назв у різножанрових літературних творах, відповідно поглиблюючи теоретичні засади ономастичної науки.

Список літератури:

1. Боева Е. В. Особливості вербалізації концепту «Україна» в російському публіцистичному дискурсі // *Одеська лінгвістична школа: координати сучасних пошуків: колект. моногр. / за заг. ред. проф. Ковалевської Т. Ю.* – Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, – 2014. – С. 305–312.
2. Карпенко Ю. О. Літературна ономастика: Зб. статей. – Одеса: Астропринт, – 2008. – 328 с.
3. Ковалевська Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування [монографія]. – Одеса: Астропринт, – 2008. – 344 с.
4. Олефіренко Л. Функція антитези у ліричних творах Василя Стуса // *Донецький вісник наукового товариства ім. Шевченка. Літературознавство. Т. 17.* – Донецьк: Український культурологічний центр, – 2007. – С. 138–142.
5. Просалова В. Поезія В. Стуса у контексті національного літературного дискурсу // *Донецький вісник наукового товариства ім. Шевченка. Літературознавство.* – Т. 17. – Донецьк: Український культурологічний центр, – 2007. – С. 71–81.
6. Стус Василь. Твори: У 4 т., 6 кн. – К.: НАНУ, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка. – Львів: Просвіта, – 1994–1999.

¹ Стус Василь. Твори: У 4 т., 6 кн. – Т. 3. – Кн. 2. – К.: НАНУ, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка. – Львів: Просвіта, – 1999. – С. 78.

² Стус Василь. Твори: У 4 т., 6 кн. – Т. 3. – Кн. 1. – К.: НАНУ, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка. – Львів: Просвіта, – 1999. – С. 59–60.

<i>Nursaidova Mohina</i>	
Certain aspects of American and Uzbek literature	67
<i>Petrovskaya Natalia Yuryevna</i>	
The peculiarities of literary framework in A. N. Tolstoy's feature story «The Blue Cities»	71
<i>Pidgorna Oksana Michajlowna</i>	
Konstrukt «die Verwandlung» als Mittel zur Diagnose der inneren Konflikt des Helden mit Anzeichen einer Krise Anomie	79
<i>Ermir Xhindi</i>	
The fall of reading.	88
Section 3. Philology	95
<i>Kogutsch Marianna Wasyliwna</i>	
Fachtext als Mittel der Formierung und Entwicklung von professionelle Übersetzung und professionelle Sprache.	95
<i>Kuznetsova Nadezhda Vladimirovna</i>	
Types of paradigms of medical terms in the story of Mikhail Bulgakov's «Крещение поворотом»	98
<i>Lupol Alla Viktorivna</i>	
V. Stus' onym space architectonics	103
<i>Pleve Igor Rudolfowitsch, Samogilnyj Sergej Iwanowitsch,</i> <i>Rusanow Viktor Alexeewitsch, Schindel Swetlana Wladimirowna</i>	
Die Sprache und die Zeit (Die Zusammenfassung zum Wörterbuch des marxstädtischen Dialekts der deutschen Sprache von Viktor Disendorf)	108
<i>Prokopieva Svetlana Mitrophanovna, Shestakova Polina Pavlovna</i>	
Comparison of the Phraseological Units with Spatial Semantic of the Yakut and Kazakh Languages	112
<i>Sayfitdinova Munira Rahmatovna</i>	
Structural-semantic features of modified phraseological units in the literary work in the pragmatic aspect (based on the materials of the English language)	118